

VICTORUPESI

Unity in diversity

Vocational Innovation using Creative new Technologies resulting in Upskilling Pathways for

Social Integration

European Report

Elisaveta Drăghici
Claudiu Eduard Brăileanu
Cătălin Rîșnoveanu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Europeiska Kommissionens stöd åt framställningen av detta dokument utgör inte ett godkännande av dess innehåll, vilket endast återspeglar upphovsmännens åsikter, och Kommissionen kan inte hållas ansvarigt för någon användning av informationen i det.

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Podpora Európskej komisie na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Il sostegno della Commissione europea alla produzione di questa pubblicazione non costituisce un'approvazione del contenuto, che riflette esclusivamente il punto di vista degli autori, e la Commissione non può essere ritenuta responsabile per l'uso che può essere fatto delle informazioni ivi contenute.

El apoyo de la Comisión Europea para la producción de esta publicación no constituye una aprobación del contenido, el cual refleja únicamente las opiniones de los autores, y la Comisión no se hace responsable del uso que pueda hacerse de la información contenida en la misma.

Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta.

Editorial Information:

This European Report represents the intellectual output of the Erasmus+ project partnership VICTORUPESI – VOCATIONAL INNOVATION USING CREATIVE NEW TECHNOLOGIES RESULTING IN UPSKILLING PATHWAYS FOR EMPLOYABILITY AND SOCIAL INTEGRATION and was coordinated by "Panait Istrati" Brăila County Library from Romania.

IKF Malmö - Internationella Kvinnoföreningen from Sweden was the lead organisation within the scope of work of this intellectual output with aggregated efforts of the partnership consortium:

- BES Cooperativa Sociale from Italy
- Eufons from Serbia
- Fetico from Spain
- Ozara from Slovenia
- "Panait Istrati" Brăila County Library from Romania.

Each of the National Reports that make up the European Report has been supervised by the lead partner and prepared in the following manner:

- IKF Malmö - Internationella Kvinnoföreningen was responsible of the Swedish National Report.
- BES Cooperativa Sociale was responsible of the Italian National Report.
- Eufons Serbia was responsible of the Serbian National Report.
- Fetico was responsible of the Spanish National Report.
- Ozara was responsible of the Slovenian National Report.
- "Panait Istrati" Brăila County Library was responsible of the Romanian National Report and of the European Report.
-

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Cuprins

Introducere.....	5
I. Metodologia	6
I.1. Obiectivele studiului.....	6
I. 2. Desk research	6
I.3. Interviuurile în profunzime	8
I.4. Focus grup	9
I.5. Limitele studiului	10
II. Problematika accesului la formare și calificări	11
III. Categoriile sociale vulnerabile (cu risc de excludere socială)	13
III.1. Persoanele cu dizabilități	14
III.2. Femeile	15
III.3. Șomerii de lungă durată	16
III.4. Persoanele private de libertate	17
IV. Concluzii	18
V. Recomandări	29
VI. Perspective	33

INTRODUCERE

Într-o mare comunitate, cum este cea europeană, a aduna laolaltă mai multe organizații ce activează în state diferite reprezintă o oportunitate în a discuta despre grupuri vulnerabile, despre nevoile lor (mai ales în domeniul accesului pe piața muncii), politici și legi aplicabile, eforturi ale autorităților guvernamentale dar și ale structurilor asociative.

Abordarea problematicii dezvoltării abilităților profesionale din perspectiva diferitelor grupuri sociale vulnerabile reprezintă o provocare nu numai pentru partenerii implicați în acest proiect ci și pentru specialiștii din domeniul social și/sau al integrării sociale. Deși la prima vedere, pare greu de acceptat ideea de a aborda unitar politici și strategii privind orientarea vocațională și integrarea profesională a diferite grupuri sociale (femei, persoane cu dizabilități, șomeri de lungă durată, persoane private de libertate), totuși se va vedea că acest demers arată atât preocuparea statelor de a elabora strategii și programe care să acorde suport diferitelor grupuri vulnerabile cât și complexitatea domeniului social european în contextual pieței muncii. Totodată studiul reflectă mecanismele folosite în diferite state pentru a răspunde nevoilor de formare profesională și felul în care efortul lor este perceput de către categoriile sociale cărora li se adresează.

Pentru realizarea acestui studiu european s-a recurs la documentare minuțioasă asupra legislației, politicilor și strategiilor, a finanțărilor, a analizei statistice a grupurilor dezavantajate, precum și identificarea oportunităților și provocărilor, așa cum reiese din cele șase rapoarte întocmite de organizații din șase state europene, partenere în proiect. Complementar acestei cercetări cu caracter teoretic s-a recurs la cercetarea calitativă prin utilizarea a două metode de cercetare, interviul în profunzime și focus-grup, cu scopul de a identifica opinii și percepții asupra politicilor și strategiilor, dar și de a identifica nevoile și așteptările în domeniul dezvoltării abilităților profesionale (cu precădere în domeniul competențelor digitale) necesare pentru creșterea accesului pe piața muncii pentru diferite categorii sociale expuse riscului de excludere socială.

I. METODOLOGIA

I.1. Obiectivele studiului

Obiectivul general al proiectului este de a capitaliza resursele și activitatea desfășurată pentru o integrare socială eficientă a persoanelor defavorizate în comunitățile locale, cu măsuri specifice destinate celor care au fost expuși excluziunii sociale și au avut dificultăți în a accesa centrele vocaționale din comunitățile lor.

Rezultatele așteptate pe parcursul proiectului vor asigura îmbunătățirea accesului la formare și calificări pentru toți, cu o atenție deosebită pentru persoanele slab calificate, prin intermediul formării profesionale continue, în special prin creșterea calității, a ofertei și a accesibilității formării profesionale continue, validarea învățării non-formale și informale, promovarea învățării la locul de muncă, asigurarea unor servicii de orientare eficiente și integrate și a unor cursuri de învățare flexibile și permeabile; include dezvoltarea de parteneriate între microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și furnizorii de formare profesională, cu scopul de a promova centre comune de competențe, rețele de învățare, sprijin pentru punerea în comun a resurselor și furnizarea de formare inițială pentru personalul acestora.

Pornind de la obiectivul general al proiectului și de la rezultatele estimate, studiul prezent a necesitat analiza politicilor și legislației, strategiilor, inițiativelor în domeniu pentru categorii sociale vulnerabile, identificarea oportunităților și obstacolelor întâmpinate, iar prin analiza calitativă s-a realizat o viziune din perspectiva actorilor sociali implicați (persoane cu risc de excludere socială și specialiști ce lucrează în domeniul reintegrării sociale) asupra problematicii sociale privind accesul pe piața muncii.

Realizarea studiului a presupus parcurgerea a trei etape: cercetarea documentară, cercetarea calitativă (prin utilizarea metodelor de cercetare interviu în profunzime și focus-grup) și sintetizarea într-un raport European.

I.2. Desk research

A fost analizată legislația, strategiile naționale, acțiunile naționale în domeniul formării profesionale, analiza statistică a grupurilor țintă, domenii profesionale de interes și oportunități și provocări pentru categoriile sociale cărora li se adresează organizațiile partenere în proiect.

Politicile și strategiile analizate, precum și problematica specifică a fost cu

referire la următoarele grupuri sociale ce se confruntă cu riscul excluderii sociale:

- femei migrante – studiul fiind realizat de IKF Malmo din Suedia
- femei cu sindromul Aspenger – studiul fiind realizat de BES Cooperativa Sociale din Italia
- femei din mediul rural – studiul fiind realizat de Edefons din Serbia
- șomeri de lungă durată – studiul fiind realizat de Fetico din Spania
- persoane cu dizabilități – studiul fiind realizat de Ozara din Slovenia
- persoane private de libertate – studiul fiind realizat de Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila din România.

Structura desk research cuprinde următoarele subpuncte:

- Legislație / politici / finanțare / inițiative naționale care sprijină incluziunea socială a grupului țintă
  - Strategiile existente în țară care se ocupă de problema incluziunii sociale a grupului dvs. țintă. Identificarea organizațiilor din țara dvs. care trebuie contactate în etapele ulterioare pentru conducerea unui focus grup (lista organizațiilor).
  - Statistici privind:
    - A. profilul grupurilor țintă din țările participante (naționalități majore, vârstă, șomaj, nivel de educație, cunoștințe de limbi)
    - b. utilizarea instruirilor vocaționale (analizând utilizarea în țară vizată și dacă există astfel de date, analizați utilizarea de către grupul dvs. țintă din țară; platformele și instrumentele furnizorilor centrelor profesionale majore; concentrarea geografică (cartografiere)).
  - Oportunități pentru grupul dvs. țintă (incluziune socială; contribuție economică și neeconomică, acces la internet și la tehnologie, piața muncii).
  - Principalele provocări pentru grupul dvs. țintă (constrângeri culturale; lipsă de informații; restricții legale, lipsă de acces).
  - Orice alte informații relevante.

Cercetarea calitativă s-a bazat pe interviul în profunzime și focus grup. A fost elaborat un ghid pentru interviul în profunzime și unul pentru focus-grup. Întrebările folosite în cadrul celor două metode au fost discutate și finalizate în cadrul consultării tutor partenerilor, iar forma finală a fost aplicată de fiecare partener, aceștia având posibilitatea de a aplica flexibil instrumentele în funcție de caracteristicile grupurilor lor țintă.

I. 3. Interviuurile în profunzime

Procesul de recrutare pentru interviurile în profunzime a inclus întocmirea unei liste cu persoane cu activitate relevantă în domeniul integrării în muncă a persoanelor vulnerabile și o listă cu potențiali participanți la interviul în profunzime din rândul persoanelor cu risc de excludere socială, contactarea acestora în vederea participării la interviu, explicarea scopului studiului și a modului de desfășurare, obținerea consimțământului de participare, alegerea locului, datei și orei de desfășurare a interviului și derularea efectivă a interviului în profunzime.

Au fost interviuate o gamă variată de persoane aparținând grupurilor vulnerabile, centrelor profesionale și companiilor, cu toate vârstele implicate în proces.

Descrierea eșantionului: participanții la interviul în profunzime provin din țările în care organizațiile partenere își desfășoară activitatea. Au fost interviuate atât persoane care aparțin grupurilor expuse riscului excluziunii sociale cât și specialiști care lucrează în centre de formare profesională/organisme de susținere în vederea reintegrării sociale și reprezentanți ai companiilor angajatoare. Au fost intervevate un număr total de 78 de persoane dintre care 35 de persoane proveneau din rândul persoanelor cu risc de excludere socială, 31 de experți/speciiliști în domeniul reintegrării sociale și 12 reprezentanți din diverse companii. Reprezentarea numerică pe categorii de grup țintă și țara în care s-au desfășurat interviurile în profunzime este prezentată mai jos:

Nr. crt.	Țara în care s-au desfășurat interviurile în profunzime	Organizația care a organizat interviurile în profunzime	Persoane aparținând grupului vulnerabil (TG_1)	Furnizori de educație a adulților/ organisme de susținere pentru reintegrare socială (TG_3)	Companii/ angajatori (TG_4)	Total participanți
1	Italia	BES	6	4	2	12
2	Serbia	EDUFONS	6	5	3	14
3	Slovenia	OZARA	6	-	2	8
4	Spania	FETICO	3	10	1	14
5	Suedia	IKF	10	7	3	20
6	România	BJPI	4	5	1	10
			35	31	12	78

Scopul interviului în profunzime a fost de a identifica nevoile și problemele de formare pentru persoanele excluse social pentru a construi capital social prin dezvoltarea abilităților profesionale. Obiectivele urmărite au fost:

- aprofundarea informațiilor cu privire la politici, legislație, finanțare privind formarea profesională pentru categoria de persoane excluse social;

- studierea ofertei de formare profesională în domeniul dezvoltării/ lărgirii competențelor digitale ale categoriilor defavorizate definite prin grupurile țintă (emigranți, șomeri pe termen lung, persoane private de libertate, persoane cu dizabilități, femei cu Aspenger, femei din mediul rural);
- identificare nevoilor de formare profesională a categoriilor sociale defavorizate ce constituie grupul țintă corespunzător fiecărui partener, în vederea dobândirii competențelor digitale pentru creșterea capitalului social;
- identificarea problemelor de formare profesională (obstacole, necesități, acces la resurse etc.) din perspectiva centrelor profesionale/centrelor vocaționale/ furnizorilor de formare profesională.

1.4. Focus Group

A doua parte a acestei cercetări a constat în focus grupuri. Scopul acestor discuții a fost să înțeleagă nevoile de instruire ale grupului țintă. Același set de întrebări, adaptate realităților fiecărei organizații, au fost solicitate de toți partenerii pentru a permite parteneriatului să compare rezultatele și să pregătească materiale care să corespundă nevoilor tuturor țărilor implicate.

Descrierea eșantionului: în total, 91 de persoane a luat parte la aceste discuții și trebuie remarcat faptul că unele dintre aceste persoane au participat și la interviurile aprofundate care sunt detaliate mai jos. S-au organizat un număr de 14 focus grupuri la care au participat 31 de persoane ce constituie grupul vulnerabil, 40 de persoane ce lucrează în domeniul formării profesionale sau al integrării pe piața muncii și 20 de persoane ce reprezintă grupul angajatorilor.

Nr. crt.	Țara în care s-au desfășurat focus-group	Organizația care a organizat focus-group	Nr. focus groupuri	Persoane aparținând grupului vulnerabil (TG_1)	Furnizori de educație a adulților/ organisme de susținere pentru reintegrare socială (TG 3)	Companii / angajatori (TG_4)	Total participanți
1	Italia	BES	2	6	8	5	19
2	Serbia	EDUFONS	4	4	9	4	17
3	Slovenia	OZARA	2	7	4	2	13
4	Spania	FETICO	2	4	5	1	10
5	Suedia	IKF	2	4	10	6	20
6	România	BJPI	2	6	4	2	12
			14	31	40	20	91

Temele explorate în cadrul focus grup-ului au fost: nevoile de formare ale persoanelor cu risc de excludere socială (TG1) în competențe digitale, cum ar fi abilități de socializare în grupurile

țintă, în ceea ce privește lacunele actuale în furnizarea de formare referitoare la incluziunea socială și construirea capitalului social, precum și în găsirea cerințelor VET pentru a intra, iar companiile au nevoie în ceea ce privește nevoia de lucrători.

Prin Focus grupuri au fost identificate idei, opinii și probleme în domeniul sprijinirii persoanelor excluse social pentru dezvoltarea capitalului social prin utilizarea rețelelor sociale și instrumentelor digitale.

Ultimul punct al cercetărilor cuprinde concluzii pe baza celor șase studii realizate de cele șase organizații implicate în proiect. Au rezultat astfel șase rapoarte naționale pe baza cărora s-a realizat raportul sumativ în care este sintetizată problematica grupurilor vulnerabile din țările analizate (Italia, România, Serbia, Slovenia, Spania, Suedia,).

1.5. Limitele studiului

Abordarea din cadrul rapoartelor naționale, pe alocuri neunitară, se datorează specificului grupurilor țintă pe care le-a avut ca obiect de studiu fiecare partener și a măsurilor specifice existente în fiecare țară. Este de la sine înțeles că fiecare stat are prevederi legate de prevenirea discriminării, de promovare a egalității de șanse, de stimulare a ocupării forței de muncă, de organizare a sistemelor de formare profesională și de calificare etc. dar și modalități (practici) specifice privind accesul la serviciile publice.

Dat fiind faptul că fiecare partener a avut de realizat analiza politicilor și a strategiilor, precum și viziunea asupra formării profesionale, inclusive oportunitatea instruirii digitale pe grupuri sociale diferite, nu se pot emite concluzii cu valabilitate generală. Ceea ce reiese din sintetizarea studiilor realizate pe categorii sociale diverse are menirea de a arăta aspecte ale formării profesionale și de a identifica moduri de dezvoltare vocațională în manieră inovatoare și creative. Arătându-se că diferite grupuri cu risc de excludere socială dispun de puține resurse digitale și sociale de integrare pe piața muncii, indiferent de zona geografică în care trăiește, se pot crea nevoi și așteptări ale acestora pentru dezvoltarea capitalului social, cultural și economic.

Declararea pandemiei datorită răspândirii virusului SARS-Cov 2, a adus o serie de limitări ale aplicării etapelor de cercetare: pornind de la limitarea întrunirilor membrilor echipelor de realizare a cercetărilor, la nivelul ședințelor online, pe platforma zoom, până la derularea interviurilor în profunzime și a focus grupurilor tot în aceeași manieră. Desigur, s-au pierdut o serie de conexiuni colaterale ce se stabilesc între specialiști, posibilitatea de a stabili detaliat etapele de lucru. Acest fapt a determinat o serie de mici diferențe în abordarea cercetării, fără a afecta totuși obiectivele stabilite în proiect.

II. PROBLEMATICA ACCESULUI LA FORMARE ȘI CALIFICĂRI

Două argumente susțin solid elaborarea de politici în domeniul formării profesionale și a instruirilor, precum și orientării vocaționale: nevoia economiei de forță de muncă calificată și nevoia oricărei persoane de a se realiza ca individ prin evoluție profesională, a se dezvolta personal și a-și asigura bunăstarea personală.

Politicile europene în domeniul educației și formării profesionale fac referire la două canale care stau la baza sistemului de educație și formare profesională: *educația și formarea profesională inițială* (EFP-I) și *educația și formarea profesională continuă* (EFP-C).¹

Accesul la educație și formare profesionale, la calificări în diferite domenii rămâne o preocupare constată, cu atât mai mult cu cât o serie de factori acționează asupra unor categorii sociale aducând, în unele contexte, prejudicii acestora. Fie că sunt de natură economică, educațională, de statut social sau apartenență la un grup, există în fiecare stat persoane care întâmpină dificultăți în creșterea capitalului social și economic din cauza obstacolelor cu care se confruntă. Acestor cauze li s-a alăturat și declararea pandemiei Covid 19 care a ridicat serioase probleme nu numai grupurilor vulnerabile ci și furnizorilor de servicii de orientare și formare profesională.

Politicile Uniunii Europene în domeniul educației și formării profesionale au înregistrat noi evoluții. Invocăm aici Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 2020 privind educația și formarea profesională pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență (care printre alte aspect importante, pune accent pe *creșterea flexibilității educației și formării profesionale, consolidarea oportunităților de ucenicie și învățare la locul de muncă, sprijinirea centrelor de excelență profesională* etc.) și Declarația de la Osnabrück din 2020 privind educația și formarea profesională ca factor de redresare și de tranziție justă către economii digitale și verzi, stabilind noi acțiuni de politică pentru perioada 2021-2025 (promovarea rezilienței și a excelenței prin educație și formare profesională de calitate, favorabilă incluziunii și flexibilă; stabilirea unei noi culturi a învățării pe tot parcursul vieții, care să pună accentul pe relevanța educației și formării profesionale continue și a digitalizării; promovarea sustenabilității educației și formării profesionale; dezvoltarea

---

¹ https://ec.europa.eu/education/policies/eu-policy-in-the-field-of-vocational-education-and-training-vet_ro

unui spațiu european al educației și formării profesionale și a unui învățământ profesional și tehnic internațional).²

Accesul egal la formare profesională devine o prioritate pentru oricare din factorii implicați în politicile ocupaționale, iar atenția este orientată asupra categoriilor sociale care sunt expuse riscului de excludere socială, precum cele care au un nivel scăzut de calificare, cele care provin din medii dezavantajate (zone afectate de sărăcie, cele care traversează declin economic, cu șomaj ridicat etc.), persoane vârstnice sau cu handicap etc. Este important ca educației formale să i se alăture învățarea prin mijloace nonformale sau informale și recunoașterea acestora din urmă (educația flexibilă).

---

² *idem*

III. CATEGORII SOCIALE VULNERABILE (CU RISC DE EXCLUDERE SOCIALĂ)

Un ansamblu de procese sociale pot determina un complex de efecte asupra populației. Unele pot avea conotații pozitive (oportunități de dezvoltare, câștiguri în sfera calității vieții, cuceriri ale tehnologie, valorificarea resurselor etc.) iar altele, pot avea consecințe negative (crize economice, afectarea sănătății, pierderea unor libertăți, adâncirea în sărăcie, creșterea șomajului etc.). În ultimul caz, amploarea fenomenelor negative pot conduce la afectarea unui număr mare de persoane, față de care este necesară intervenția socială.

Constituite în grupuri, devenite vulnerabile în fața crizelor, aceste categorii sociale se confruntă cu o serie de probleme în viața de zi cu zi: pierderea locului de muncă, limitarea accesului la educație, pierderea abilităților, discriminarea sau stigmatizarea, pierderea resurselor economice, alterarea calității vieții. În plan psihologic acumulează frustrări, deteriorarea stimei de sine, scăderea încrederii în forțele proprii, descurajarea, care conduc la diminuarea capacității de ieșire din dificultate.

Grupurile sociale care fac obiectul raportului prezent sunt:

- femei migrante – studiul fiind realizat de IKF Malmö - Internationella Kvinnoföreningen din Suedia
- femei cu sindromul Aspenger – studiul fiind realizat de BES Cooperativa Sociale din Italia
- femei din mediul rural – studiul fiind realizat de Edufons - Centar za celoživotno obrazovanje din Serbia
- șomeri de lungă durată – studiul fiind realizat de Fetico Confederación Sindical Independiente din Spania
- persoane cu dizabilități – studiul fiind realizat de OZARA D.O.O. din Slovenia
- persoane private de libertate – studiul fiind realizat de Biblioteca Județeană "Panait Istrati" Brăila din România

III.1. Persoanele cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități reprezintă o categorie socială care se confruntă cu serie de limitări privind accesul la resursele mediului și necesită adaptări ale ambietului astfel încât viața lor să câștige în calitate iar gradul lor de independență să crească.

În domeniul muncii persoanele cu handicap parcurg un drum uneori facil, alteori anevoios, de la dreptul de a muncii, stipulat în Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, până la desfășurarea efectivă a profesiei într-un cadru organizațional. Între aceste două extreme ale axei munca și încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități se interpun o serie de cuceriri sociale: strategia și viziunea asupra rolului persoanelor cu dizabilități în societate, politici și măsuri de susținere la educație și formare profesională a acestei categorii, măsuri și acțiuni de susținere a contribuției profesionale, bariere în calea angajării, recunoașterea valorii și contribuției persoanelor cu dizabilități.

Persoanele cu dizabilități se confruntă cu o serie de obstacole atunci când se raportează la piața muncii: accesul la educație și formare profesională, prejudecăți despre dizabilitate, discriminarea, supra-protecția din legile muncii.³

La nivelul Uniunii Europene a fost adoptată *Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030*. Această strategie este un document cadru pe care fiecare stat membru îl poate utiliza în elaborarea propriilor acțiuni în favoare persoanelor cu dizabilități.⁴

Modelul de politici din Slovenia persoane cu dizabilități

[Vezi raportul Sloveniei](#)

---

³ OMS (2011), Raportul mondial privind dizabilitatea, https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44575/9789730135978_rum.pdf;jsessionid=88BBB606B992117A2FA5228CC4A1CABA?sequence=20

⁴ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

III.2. Femeile

Situația femeilor în societate suscită nenumărate dezbateri. Referirile se fac la rolul acestora în cadrul familiei, contribuția lor în creșterea și educarea copiilor, participarea la viața economică și politică. Prezența lor în spațiul social este vizibilă și aduce o serie de beneficii la dezvoltarea socială, însă femeile continuă să se confrunte cu o serie de obstacole.

Dar din marea populație de femei de pe glob există unele care se constituie în categorii distincte și care, datorită apartenenței la acestea, întâmpină o serie de dificultăți, inclusiv cele legate de acces la educație, formare profesională și participarea activă pe piața muncii.

În sfera muncii, diferența dintre rata de ocupare a femeilor și cea a bărbaților este de 11,6%, subreprezentarea femeilor pe piața muncii având cauze în interferențele dintre apartenența de gen și aspectele ce produc vulnerabilitate (provin din familii de migranți sau aparțin unor minorități etnice ori religioase).⁵

Categoriile sociale abordate în cadrul proiectului sunt femei cu sindromul Asperger, femei din mediul rural, femei migrante, categorii care, pentru a avea o bună participare socială, au nevoie de sisteme de susținere (prin politici, strategii, instituții etc.).

La nivelul Uniunii Europene a fost adoptată strategia *Către o Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen (2020-2025)*, prin care sunt prezentate imagini ale femeii în societate și acțiuni viitoare pentru susținerea egalității.⁶

Modelul de politici sociale pentru femei din țările – Italia (femei cu sindromul Asperger);
Serbia (femei din mediul rural), Suedia (femei migrante)

[Vezi rapoartele Italiei, Serbiei și Suediei](#)

---

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_ro

⁶ *idem*

III.3. Șomerii de lungă durată

Șomajul este unul din fenomenele sociale care afectează semnificativ atât femeile cât și bărbații. Expresie a unui dezechilibru economic manifestat la un moment dat, caracterizat de imposibilitatea de menținere în muncă a persoanelor (urmat de reduceri de personal și/sau chiar închideri complete ale unor companii) sau de imposibilitatea pieței muncii de absorbi forța de muncă excedentară (cererea de locuri de muncă este mai mare decât oferta de muncă), șomajul ridică serioase problemele statelor afectate. În funcție de amploarea acestuia costurile sociale și economice sunt semnificative.

O categorie socială care solicită intervenție este cea a șomerilor de lungă durată, care, datorită resurselor financiare limitate, a nivelului scăzut de instruire etc. se confruntă cu sărăcia și cu scăderea șanselor de reintegrare profesională.

Politicile sociale de susținere a șomerilor sunt orientate pe două tipuri de intervenție: pasivă (prin asigurarea susținerii financiare pentru depășirea situației de pierdere a veniturilor) și active (de dezvoltare a abilităților pentru redobândirea statutului de persoană ocupată – prin recalificare, încurajarea inițiativei private etc.)

La nivelul Uniunii Europene abordarea problematicii muncii este oglindită în cadrul *Strategiei europene privind ocuparea forței de muncă*, fiind parte integrantă a *Strategiei pentru creșterea economică Europa 2020*. Scopul declarant al strategiei este de a „crea mai multe locuri de muncă și mai bune pentru toți cetățenii Europei”.⁷

Modelul de politici din Spania

[Vezi raportul Spaniei](#)

---

⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=ro>

III.4. Persoanele private de libertate

Momentul ieșirii din penitenciar reprezintă pentru persoana care a ispășit o pedeapsă privativă de libertate începerea unui nou drum în viață. Trecând prin experiența privării de libertate, cu un set de resurse acumulate din perioada detenției, cu susținere mai mare sau uneori deloc din partea familiei fostul deținut urmează a confrunța lumea (care între timp s-a schimbat).

Perspectiva angajării este privită ca o soluție a reintegrării sociale, dar se constituie în practică într-un drum anevoios impregnat de prejudecăți, de specificul solicitării și primirii asistenței din partea autorităților, de un adevărat maraton de rezistență în fața riscului de a recidiva.

Sistemele de protecție socială și de susținere a participării pe piața muncii destinate persoanele care au ieșit din penitenciare conțin prevederi și servicii de suport, dar trebuie să se țină seama de evoluția pieței muncii și de resursele educaționale și calificările persoanelor.

Recomandările Consiliului Europei: *Recomandarea Comitetului de Miniștri ai statelor membre referitoare la Regulile Penitenciare Europene, Rec(2006)2, adoptată de Comitetul de Miniștri, la data de 11 ianuarie 2006 și Recomandarea nr. R (89) 12 cu privire la educația în penitenciare, adoptată de Comitetul de Miniștri la 13 octombrie 1989, în cadrul celei de a 429-a reuniuni a Miniștrilor Adjuncți.*⁸ reprezintă documente cadru care orientează politicile țărilor din spațiul European.

Modelul politicilor sociale din România

[Vezi raportul României](#)

---

⁸ Strategia Națională De Reintegrare Socială A Persoanelor Private de Libertate 2020 -2024 <https://sgg.gov.ro/new/wp-content/uploads/2020/05/ANEXA-14.pdf>

IV. Concluzii

Analiza politicilor sociale, a strategiilor naționale aplicate în vederea susținerii categoriilor vulnerabile, în scopul prevenirii excluderii sociale relevă câteva aspecte:

- Există strategii care arată preocuparea statelor pentru susținerea categoriilor sociale (de dat exemple)

- Strategiile sunt susținute de legi proprii care reglează sistemul de formare profesională, de furnizare de servicii în domeniul ocupării, structuri instituționale astfel încât riscul excluderii sociale să se diminueze

- În ciuda acestor prevederi care creionează sistemul de intervenție socială față de grupurile vulnerabile, acestea continuă să se confrunte cu o serie de bariere, atunci când depun efort pentru o participare deplină la viața economică, socială și civică.

- Grupurile țintă au exprimat opinii în favoarea dezvoltării abilităților digitale, fie ca instruire distinctă, fie ca parte componentă în cadrul cursurilor de formare profesională. Această conștientizare a nevoi de a deține abilități digitale se pliază pe nevoia companiilor de a avea angajați care să utilizeze cu lejeritate echipamente digitale și pe disponibilitatea formatorilor profesionali de a îmbunătății oferta de formare profesională.

Este de subliniat termenul *dublă discriminare* folosit în raportul Italiei, decurgând din încadrarea categoriei sociale în două arii: a femeilor și a persoanelor cu handicap. Similar principiul multiplelor discrimări este aplicabil fiecărei categorii sociale ce face obiectul prezentului studiu. Grupul femeilor este expus multiplelor riscuri întrucât sunt în același timp și aparținătoare grupurilor de persoane cu handicap sau persoanelor din mediul rural, ori sunt migrante sau șomere de lungă durată. Grupul masculin își acompaniază statutul cu cel de aparținător al categorii sociale de șomer de lungă durată sau are un handicap ori iese dintr-un sistem corecțional/punitiv (închisoarea).

Politici/legislație

Preocuparea de a promova educația și formarea profesională de către fiecare stat al Uniunii Europene sau de pe teritoriul Europei decurge nu numai ca un aganajament față de Tratatul de la Lisabona ci chiar un obiectiv pentru ridicarea nivelului de trai. Creșterea nivelului ocupării al oricărei categorii sociale prin asigurarea unui sistem de formare profesională și de stimulare a ocupării forței de muncă este acompaniată de asigurarea unui sistem de protecție socială.

Organizațiile partenere au realizat analiza politicilor și legislației specifice țărilor în care activează, arătând suportul de care se bucură categoriile sociale pe care le reprezintă. Astfel reiese că

există legi care reglementează domeniul ocupării forței de muncă (România, Spania), statutul lucrătorilor (Spania), măsurile urgente de protecție socială și împotriva muncii precare (Spania), reglementări referitoare la calificarea profesională (Spania, România), asistență, integrare socială și drepturile persoanelor cu handicap (Italia), includerea persoanelor cu dizabilități în cooperativele sociale (Italia), instrumente suplimentare pentru integrarea efectivă a lucrătorului cu handicap (Italia), diagnosticarea, îngrijirea și reabilitarea persoanelor cu tulburări din spectrul autist și asistența acordată familiilor (Italia), educația adulților (Serbia, România), prevenirea discriminării (Serbia), îndrumarea copiilor cu nevoi special, reabilitarea profesională și angajarea persoanelor cu handicap (Slovenia), incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (Slovenia), asigurarea pensiei de invaliditate (Slovenia) etc.

Sunt menționate și structurile publice implicate în susținerea categoriilor vulnerabile, cum sunt Serviciul Public de Ocupare a Forței de Muncă de Stat cu serviciile publice regionale de ocupare a forței de muncă (Spania), agențiile de ocupare a forței de muncă, instituțiile de formare profesională pentru persoanele cu dizabilități sau cooperative sociale și asociații (Italia), Serviciul public suedez de ocupare a forței de muncă și Agenția Suedeză pentru Creștere Economică și Regională (Suedia), Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, agenții județene pentru ocuparea forței de muncă și Administrația Națională a Penitenciarelor (România).

Strategii

Strategia de acțiune are rolul de a face să funcționeze ceea ce politicile publice și-au propus. Orientarea spre categoriile sociale țintă, stabilirea responsabilităților și rolurilor partenerilor sociali sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor

Studiile întreprinse de partenerii proiectului arată că statele au elaborat strategii care se adresează grupurilor țintă. Menționăm în preambul strategiile elaborate de Serbia (Strategia națională de ocupare a forței de muncă pentru perioada 2011-2020, Strategia pentru dezvoltarea educației în Serbia până în 2020; Strategia pentru dezvoltarea educației adulților în Republica Serbia; Strategia pentru dezvoltarea educației și formării profesionale în Republica Serbia; Strategia de orientare și consiliere în carieră în Republica Serbia; Programul național de dezvoltare rurală pentru perioada 2018 – 2020), de Slovenia (care subliniază dreptul la angajare sau la reabilitare profesională a persoanelor cu dizabilități), Suedia (politici specifice care promovează un acces mai ușor la piața muncii și altele care promoveze egalitatea de gen și să crească activitatea femeilor născute în străinătate pe piața muncii), România (Strategia Națională de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate 2020 -2024, Strategia Națională de Ocupare 2021-2027- ultima urmând a fi publicată) și Spania (Strategia națională de activare a ocupării forței de muncă 2017-2020 - cu cele două planuri de acțiune: Planul de acțiune pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor 2019-2021 și Planul pentru prevenirea și reducerea șomajului de lungă durată 2019-2021).

De remarcat faptul că în unele state sunt elaborate strategii pentru categoriile sociale vulnerabil (sunt vizibile în cadrul strategiei și politicilor) iar în cazul altor categorii sociale nu se întâmplă acest lucru. De exemplu: femeile din mediul rural din Serbia, femeile cu sindrom Asperger din Italia nu au strategii naționale care să se adreseze doar lor.

Statistici:

O bună intervenție în orice domeniu presupune o foarte bună cunoaștere a acestuia. Situațiile statistice ce descriu grupurile țintă arată dimensiunea nevoilor de intervenție în domeniul formării profesionale, al integrării pe piața muncii, a instruirii profesionale, a dezvoltării abilităților digitale. Populațiile analizate în cadrul acestui studiu ocupă o pondere mai mult sau mai puțin semnificativă în ansamblul populației statelor, dar acest aspect nu trebuie să influențeze amplitudinea intervențiilor prin măsuri de susținere socială.

Analizele statistice realizate de parteneri arată diferite aspecte ale problematicii. Italia se confruntă cu o slabă vizibilitate statistică a categoriei femei cu sindrom Asperger (deși la nivel mondial cifrele arată că incidența afecțiunii este în creștere). Spania înregistrează creștere a șomajului, inclusiv a șomajului de lungă durată (rata șomajului de lungă durată este 44,3% din totalul șomerilor în 2019). Situația femeilor din mediul rural din Serbia este una caracterizată de acces limitat la formare profesională, participarea la viața economică este redusă (55% fiind șomere) și cu nivel de educație scăzut. Datele statistice ale Sloveniei arată raportul dintre numărul companiilor angajatoare și persoane angajate din rândul persoanelor cu dizabilități. România reflectă statistic numărul unităților penitenciare, numărul persoanelor private de libertate dar și cursurile de formare profesională și numărul de persoane private de libertate care au urmat cel puțin un curs de calificare

Măsura în care persoanele aparținând grupurilor defavorizate au fost cuprinse în programe de formare profesională sau de orientare în sfera muncii, cu scopul creșterii accesului pe piața a muncii reflectă mai multe aspecte:

- Capacitatea de cuprindere a politicilor sociale (măsura în care ceea ce este proiectat a veni în sprijinul populației este utilizat și de către persoanele vulnerabile);
- Capacitatea organizațională (națională sau locală) de a veni cu oferte de formare profesională ori de dezvoltare a abilităților;
- Diversitatea oportunităților pentru grupurile expuse riscului de marginalizare socială;
- Nivelul de dezvoltare comunitară.

Constatăm că unele statistici prezentate oferă o imagine asupra ponderii populației defavorizate care a accesat servicii publice sau neguvernamentale. Astfel, Spania (care se confruntă cu o rată mare a șomajului - în 2019 a fost de 13,02% din totalul populației active, dintre care 55%

erau femei și 45% bărbați) subliniază că există grupuri de populație mai vulnerabile la șomajul de lungă durată, cum ar fi lucrătorii în vârstă și lucrătorii mai puțin calificați. În Italia nu au fost identificate trasee de formare profesională dedicate exclusiv femeilor cu diagnosticul Asperger sau AHF. Femeile din mediul rural din Serbia care au fost incluse într-un studio sociologic au afirmat că nu participat niciodată la vreun curs sau formare profesională, după ce au terminat învățământul obișnuit (mai mult de $\frac{3}{4}$ din femeile din mediul rural), iar în Slovenia ponderea elevilor cu deficiențe în anumite domenii de învățare, precum și a elevilor cu tulburări din spectrul autist și a elevilor cu mai multe probleme de disfuncționalitate este în creștere, pe când adulții nu se bucură de creștere asemănătoare. În ceea ce privește accesul la instruire profesională a apersoanelor private de libertate din România acesta este dependent de acțiunile agențiilor județene de formare profesională (care nu răspund în totalitate nevoilor exprimate) sau de programele derulate de organizațiile neguvernamentale cu finanțare europeană (care sunt sporadice). La nivelul Suediei se constată o creștere a populației migrante (care a intrat în țară); populația refugiaților din Siria, Irak și Afganistan a înregistrat creștere importantă (și reprezintă 1,6% din populația Suediei) iar problematicile ridicate de femeile născute în străinătate sunt legate de identitățile sociale, specificul cultural și de rată a neocupării mai ridicată, cu consecințe negative asupra educației, formării profesionale și a angajării în muncă.

Oportunități pentru grupul țintă

Orice acțiune întreprinsă de diferite organizații în susținerea grupurilor defavorizate reprezintă o oportunitate pentru semnalarea problematicii, a greutăților cu care se confruntă în acțiunile de îmbunătățire a politicilor și măsurilor adecvate. Astfel, Edufons din Serbia recunoaște că este necesar să se adopte măsuri speciale care să aibă ca efecte emanciparea femeilor din mediul rural, îmbunătățirea poziției lor în societate și dezvoltarea abilităților, astfel încât să devină mai competitive în contextul provocărilor de pe piața muncii. Cursurile, instruirile și informările sunt esențiale în acest caz.

Evoluția și avantajele generate de tehnologia informațiilor reprezintă o provocare în menținerea ritmului. Astfel, achiziționarea rapidă a cunoștințelor, dezvoltarea și exersarea noilor abilități se realizează diferențiat în funcție de accesul la tehnologie, de cerințele la locul de muncă, de posibilitatea achiziționării de bunuri moderne. Pentru unele categorii sociale acest lucru se realizează cu dificultate sau chiar deloc, fapt ce reprezintă o barieră.

Pentru profesioniștii care susțin grupurile vulnerabile în reducerea riscului excluziunii acesta reprezintă o oportunitate de a desfășura acțiuni care susțin noile achiziții, fapt ce reiese din raportul Ozara – Slovenia.

Existența măsurilor care se adresează integrării socio-profesionale reprezintă o cale de surmontare a perioadelor de dificultate și o oportunitate pentru grupuri vulnerabile de a depăși

momentele de dificultate și de a crește șansele de acces pe piața muncii (a se vedea raportul Spania). Constituie o oportunitate pentru grupurile vulnerabile accesarea măsurilor active sau a celor pasive în domeniul stimulării ocupării forței de muncă.

Existența unor strategii naționale (care arată preocuparea administrațiilor publice de a veni în sprijinul reintegrării sociale, în special a reintegrării profesionale) constituie un cadru de lansare a unor acțiuni, de întreprindere a unor inițiative, orientând totodată acțiunile către domenii considerate prioritare pentru statul respectiv, pentru categoria socială căreia i s-a stabilit un cadru de abordare unitară. Astfel, pentru persoanele private de libertate din România, s-au creat servicii în cadrul penitenciarelor care acordă susținere, să faciliteze accesul la forme de instruire și angajare în muncă.

Obstacole întâmpinate de grupurile țintă

Obstacolele cu care se confruntă grupurile cu risc de excludere socială identificate de către organizațiile partenere prezintă similitudini dar și diferențe. Astfel, persoanele vulnerabile se confruntă cu *stigmatizarea și discriminarea*. Atât femeile cu sindrom Asperger din Italia, persoanele cu handicap din Slovenia cât și persoanele private de libertate din România ori șomerii de lungă durată din Spania resimt aceste obstacole atunci când caută un loc de muncă. Pentru femeile migrante din Suedia discriminarea se resimte în cadrul culturii de muncă (recrutare, practici la locul de muncă, comunicarea) și are loc segregarea informală (femeile migrante nu locuiesc în aceleași cartiere cu localnicii etc.).

Un alt obstacol este legat de *slaba informare sau chiar absența informațiilor* cu care se confruntă persoanele. După cum reiese din analiza rapoartelor naționale femeile cu Asperger din Italia se confruntă cu lipsa de experiență și de informații în domeniul muncii iar femeile din mediul rural din Serbia sunt slab informate cu privire la posibilitățile educaționale. Și în Spania șomerii pe termen lung își justifică perioada îndelungată de inactivitate profesională prin lipsa de informații despre piața muncii. Pentru persoanele private de libertate obstacolele se manifestă prin insuficiența informare privind serviciile ce pot fi accesate în perioada post-detenție și instituțiile care pot oferi sprijin, dar și prin dificultăți în menținerea legăturii cu mediul de suport.

Barierile culturale sunt alt tip de obstacole identificat în studiile noastre. Existența unor percepții, a unor imagini asupra deficienței (cum este în cazul femeilor cu Asperger) se interpun nefavorabil în calea integrării sociale și profesionale depline a persoanelor cu această afecțiune. Aderența la anumite valori sociale (neconforme cu normele sociale) crează un potențial de dezvoltarea unor comportamente infracționale, ce pot avea impact asupra riscului de recidivă – situație semnalată în raportul privind persoanele private de libertate al României.

Un alt aspect evidențiat este *slaba implicare* a grupurilor afectate în exprimarea opiniei în

spațiul public, precum și *slaba participarea la procesul de elaborare a politicilor*. A fost evidențiat un nivel scăzut de participare a femeilor din mediul rural din Serbia la politicile locale care le pot afecta. Ca o justificare a slabei implicări au fost invocate aspecte precum: lipsa energiei (după o zi de muncă), lipsa de timp (femeile fiind angrenate în activitățile casnice, creșterea copiilor, gospodărie). În analiza obstacolelor cu care se confruntă România în relația asistențială cu persoanele private de libertate a fost semnalată slaba implicare a persoanei în procesul de pregătire pentru liberare, respectiv în stabilirea parcursului pe termen scurt și mediu.

În analiza suportului pe care îl oferă comunitatea acestor grupuri vulnerabile s-au constatat și aici o serie de deficiențe. Astfel, șomerii pe termen lung din Spania se confruntă cu sprijin insuficient din partea serviciilor de ocupare a forței de muncă considerându-se că nu sunt abordate problemele de fond de către autorități și că se constată o lipsă a investițiilor, fapt ce limitează crearea de locuri de muncă. Este menționată și lipsa de reacție pe piața muncii.

În cazul femeilor din mediul rural din Serbia este semnalat nivelul scăzut de acces la servicii care le pot sprijini participarea economică sau găsirea de locuri de muncă în afara contextului lor preponderant. Programele educaționale care pot sprijini incluziunea femeilor din mediul rural nu sunt, de obicei, disponibile în zonele rurale agricole pentru femeile de la sate.

Revenirea în comunitate a persoanelor care și-au ispășit pedeapsa privativă de libertate ridică o serie de dificultăți, atât pentru familie cât și pentru comunitate. Raportul românesc arată că se manifestă o participare slabă a organizațiilor neguvernamentale în interiorul penitenciarelor (sunt elaborate puține proiecte care să susțină orientarea vocațională și sprijinirea în vederea integrării pe piața muncii. Este semnalată, de asemenea, și lipsa suportului din partea comunității – în special lipsa unui sistem postdetenție specializat care să ajute persoanele să se reintegreze într-un timp cât mai scurt, evitându-se astfel renunțarea foștilor deținuți la demersul de reintegrare în fața diferitelor proceduri administrative de solicitare a ajutorului/consilierii pe care ei trebuie să le urmeze (de factură birocratică).

Pentru persoanele cu handicap din Serbia, intervenția comunității este de așteptat să se desfășoare prin activități atent planificate (îmbinând mediul cotidian cu furnizorii de servicii) astfel încât această categorie socială să utilizeze adecvat mijloacele de comunicare socială (implicând inclusiv alfabetizarea în domeniul TIC).

Bariere economice sunt resimțite la nivelul tuturor grupurilor sociale. Analizele noastre arată precaritatea economică a femeilor din mediul rural (Serbia), lipsa unei locuințe/unui adăpost sau lipsa resurselor financiare/lipsa hranei sau a îmbrăcăminte, după liberare pentru persoanele private de libertate (Romania).

Barriere psihologice generate de afectarea stimei de sine, a sentimentului de reziliență personală, riscul descurajării și al căderii în inactivitate ca urmare a nereușitei găsirii unui loc de muncă afectează puternic starea psihică a persoanelor cu risc de excludere sociale, uneori acestea fiind însoțite de deteriorarea stării de sănătate (pe fondul scăderii bunăstării).

O serie de obstacole vin din *caracteristicile mediului* (social, economic, educațional și cultural). Astfel pentru persoanele private de libertate din România riscul recidivei poate fi generat de revenirea în mediul infracțional (familie cu preocupări infracționale, cercul de prieteni etc.). Din alt punct de vedere, o limită a mediului educațional poate fi generată de lipsa unor perspective asupra formării/ocupării persoanelor, oferta educațională neadresându-se expres acestor categorii. Astfel, persoanele vulnerabile au dificultăți în continuarea studiilor.

Piața muncii nu răspunde deplin categoriilor sociale care se confruntă cu existența unui cazier judiciar (cazul persoanelor private de libertate), a lipsei sau erodării competențelor, piața muncii cerând noi competențe, cronicizarea situație de șomaj - cu cât persoanele rămân mai mult timp fără un loc de muncă, cu atât sunt mai puține șanse ca acestea să găsească din nou un loc de muncă (problematika persoanelor șomere de lungă durată). Pentru femeile din mediul rural, așa cum arată raportul Serbiei, accesul la servicii care să sprijine participarea economică sau găsirea de locuri de muncă în afara contextului lor preponderent agricol/gospodăresc este, de asemenea, scăzut. În fața noilor provocări la care a fost expusă lumea întreagă, pentru persoanele cu handicap schimbarea perspective educației (învățământul la distanță) a impus adoptarea noilor cunoștințe și competențe TIC pentru elevi, studenți cu nevoi speciale sau adulți cu handicap. Raportul sloven arată că includerea în învățământul profesional și/sau finalizarea programelor educaționale deja începute sau oportunitățile de reconversie profesională, alături de un set de competențe transversale/TIC/reziliență, reprezintă un factor important pentru depășirea prejudecăților și îmbunătățirea statutului de persoană ocupată.

Concluzii desprinse în cadrul interviurilor în profunzime

Interviurile, cu întrebări structurate pe schema cercetării documentare, au relevant atât punctele de vedere, credințe și experiențe ale persoanelor cu risc de excludere socială, cât și identificarea măsurii în care prevederile legislative, conținuturile politicilor și strategiilor le sunt cunoscute. Importanța măsurii ultimului aspect semnalat se corelează cu înțelegerea conduitei grupurilor în raport cu conținutul măsurilor emise în favoarea lor și cu încrederea în acestea. Necunoașterea drepturilor sau a viziunii pe care un stat o are în abordarea problemelor sociale, necunoașterea conținuturilor politicilor și a mecanismului de protecție socială pot crea falsă impresie persoanelor vulnerabile că societatea nu a gândit un sistem de protecție socială și că sunt ținute în

zona marginală. Considerăm că dacă mai multe persoane ar cunoaște *ce fel de și de unde* pot solicita sprijin atunci când traversează o situație de dificultate, amplexarea problemelor sociale ar fi în scădere și persoanele ar traversa mai ușor momentele de dificultate.

Astfel, interviurile în profunzime derulate cu persoane expuse riscului de excludere socială au arătat că acestea nu aveau o imagine clară asupra cadrului juridic existent și a politicilor de sprijin și nici asupra finanțării acțiunilor de susținere destinate lor (situație evidențiată de Italia pentru femeile cu tulburări din spectrul autist, persoanele private de libertate din România).

Opinia respondenților este că politicile/legislația nu răspund tuturor nevoilor lor și că sunt necesare îmbunătățiri.

De cealaltă parte, experții apreciază că legislația și politicile prevăd suficiente măsuri pentru grupurile vulnerabile, ele reclamând punctual anumite îmbunătățiri privind procedurile de lucru: de exemplu prevederi clare pentru colaborarea dintre penitenciare și furnizori de formare profesională și susținere financiară pentru formatori dar și diversificarea serviciilor suport pentru persoanele care ies din penitenciar (cazul României). În mod asemănător experții din Italia consideră că sunt câteva legi bune și că sunt necesare îmbunătățiri pentru o bună aplicare (să se facă legătura între cadrul teoretic și cel al punerii în practică), să se creeze un mecanism prin care să funcționeze angajarea în muncă a persoanelor cu dizabilități (inclusiv a persoanelor cu sindrom Aperger) de către companii, să fie eficientizat controlul în acest sens, precum și dezvoltarea de acțiuni concrete pe fondul creșterii finanțării pentru susținerea persoanelor cu autism, astfel încât oportunitățile să devină reale.

În privința inițiativelor derulate pentru grupurile vulnerabile s-a apreciat că acestea sunt izolate și puține. Raportul Italiei arată că nu s-au derulat proiecte care să se adreseze doar femeilor cu afecțiuni din spectrul autist, iar cel al României arată că opinia grupurilor defavorizate este că acțiunile derulate pentru persoanele private de libertate au fost puține și izolate. Organizațiile neguvernamentale au acționat izolat, în anumite zone geografice.

Concluzii desprinse în cadrul focus-grupurilor

Focus-grupurile cu persoane care se confruntă cu riscul de excludere socială au scos la iveală un complex de problematice pe care acestea le-au semnalat. Pornind de la nevoia de a fi susținute (nevoia de stimulente pe care să le primească întreprinderile astfel încât să fie facil accesul persoanelor cu dizabilități pe piața muncii – femeile cu afecțiuni din spectrul autist), de deținerea cunoștințelor despre rețelele și mediile sociale (cu un aspect sesizat privind insuficienta cunoaștere a potențialului instrumentelor și mijloacelor de comunicare digitală, luarea deciziilor de înscriere la cursuri de formare pentru perfecționare digitală, utilizarea capitalului social, nevoia de actualizare a

cunoștințelor TIC - semnalate de OZARA Slovenia pentru grupul persoane cu handicap), de la utilizarea resurselor (capital social) de informare (familie, prieteni, rude, specialiști) dar și informația în spațiul virtual precum și preocuparea de învăța (formare profesională), atât pentru angajare cât și pentru preocupări personale (hobby-uri sau timp liber) – aspect semnalate de persoanele private de libertate din România, se poate constata că este nevoie de diversificarea ofertei de formare profesională. Aceasta ar duce la deținerea competențelor profesionale și digitale care ajută persoana în integrarea pe piața muncii. Totodată este nevoie de susținerea angajatorilor pentru a fi mai deschiși pentru angajarea persoanelor ce provin din categorii sociale ce prezintă dificultăți de acces pe piața muncii.

Focus grupurile cu specialiști au semnalat, de asemenea, alte seturi de opinii și cerințe pentru a răspunde mai bine nevoilor de integrare socială și profesională a persoanelor aflate în dificultate. Astfel de aspecte au fost: deși cadrul legislativ este bun, totuși legislația nu este specifică tuturor grupurilor vulnerabile (Italia nu are o lege care să susțină prin acțiuni particularizate femeile cu afecțiuni din spectrul autist - ele au nevoie de susținere căci se confruntă cu discriminarea multiplă, nu sunt evidențiate aspectele de gen, nu există procedure clare, care să facă practica funcțională); necesitatea investirii în formarea profesională a operatorilor (tema autismului nu este cunoscută); întreprinderile să fie stimulate să angajeze, calitatea cursurilor de formare să fie variate și de calitate.

Pentru specialiștii din domeniul integrării persoanelor private de libertate este valabilă și utilizată orice sursă de informare și de promovare a ofertei de formare profesională. Aceștia consideră că se confruntă cu dificultatea generată de alfabetizare/analfabetizarea populației și necesitatea adecvării formării profesionale la cele două categorii extremă de populația (cei care sunt înalt calificați, în opoziție cu cei care nu cunosc carte) și cu modul în care este corelată formarea competențelor digitale la aceste două categorii. Nevoile angajatorilor de forță de muncă calificată și cu competență profesională, în cotextul în care persoanele calificate și cu experiență aleg să plece la muncă în străinătate, este recunoscută. În raportul românesc s-a semnalat faptul că în anumite domenii ale sectorului privat există disponibilitatea de a angaja persoane care au ieșit din penitenciar singura condiție fiind ca aceasta să muncească. Angajatorii au nevoie de personal inițiat în domeniul tehnologiei și a resurselor digitale, fiind implicată nevoie de modernizare a muncii (România)

Femei migrante, ridică problema învățării limbii statului în care s-au stabilit, respective Suedia. Ele au nevoie de sprijin pentru depășirea barierelor lingvistice pe care le au atunci când intră pe piața muncii (educație lingvistică). Sunt interesate de formare în domeniul conducerii sau al antreprenoriatului (dorind să dezvolte afaceri în diferite sectoare). Un atu pe care îl dețin femeile migrante din Suedia este format din deținerea unor competențe transferabile, care în armonie cu educația lingvistă ar facilita accesul pe piața muncii.

Femei din mediul rural, așa cum reiese din raportul Edufons, se confruntă cu oportunități reduse, zonele rurale având specificul lor (infrastructură precară, conexiuni precare de trafic,

posibilități educaționale reduse, viața socială este redusă etc.). Femeile din mediul rural au nevoie de educație suplimentară, de informații despre programele gratuite de formare profesională, de educație online.

Raportul Spaniei asupra nevoilor de formare pentru șomerii de lungă durată subliniază neconcordanța dintre nevoile specifice ale fiecărui șomer și oferta serviciilor de ocupare, precum și necorelarea competențelor dobândite cu oferta de locuri de muncă de pe piața muncii. Mentoratul social este o soluție, din perspectiva specialiștilor, pentru o reală creștere a șanselor de obținere și menținere a unui loc de muncă. De altfel, ideea mentoratului a fost subliniată și în alte rapoarte, fapt ce arată nevoie de astfel de suport social.

O oglindă a punctelor tari – punctelor slabe semnalate

Puncte tari	Puncte slabe
Există strategii, politici, prevederi legislative elaborate în domeniul formării profesionale, al integrării profesionale și al medierii muncii pentru diferite grupuri cu risc de excludere socială.	Unele categorii sociale nu sunt acoperite prin măsuri specifice în cadrul politicilor publice (astfel încât să existe un plan strategic care să le vizeze în mod special). Astfel ele nu sunt vizibile în cadrul acțiunilor de formare profesională și integrare pe piața muncii – femeile cu Asperger, femeile din mediul rural.
Există instituții / structuri publice care dezvoltă programe sau acordă finanțare pentru programe de formare profesională și accese pe piața muncii. Aceste instituții au specialiști care se ocupă de atingerea obiectivelor de reintegrare socială a grupurilor defavorizate	Se apreciază că acestea nu intervin suficient, că organizează prea puțin cursuri, că nu gândesc acțiuni orientate strict pe categoriile sociale. Reprezentanții ai grupurilor vulnerabile doresc o focalizare / individualizare a serviciilor pentru grupurile pe care le prezintă, doresc familiarizarea specialiștilor cu problematica grupurilor vulnerabile.
Există organizații neguvernamentale care au desfășurat acțiuni pentru grupurile vulnerabile. Ele au elaborat proiecte și au derulat în cursuri pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile Mediul neguvernamental este o resursă	Se dorește ca societatea civică să fie mai activă (aspect semnalt în special de reprezentanți ai penitenciarelor care vor mai multe servicii pentru persoane private de libertate).

valoroasă pentru completarea ofertei publice de formare profesională.	
Strategiile sunt supuse dezbaterii publice.	Persoanele defavorizate nu-și fac cunoscute probleme – nu participă la dezbateri, nu transmit puncte de vedere când sunt lansate apeluri publice la elaborarea actelor normative; nu se implică civic în vederea reclamării drepturilor (ignoranța fiind una din cauze).
Există dorință din partea grupurilor vulnerabile de a se instrui, de a acumula informații despre educația digitală.	Accesul ofertelor de formare – mai ales în mediul rural este foarte redus. Unele programe de formare profesională au nevoie de adaptarea a programei.
Angajatorii investesc în formarea profesională, inclusive cea digitală, a propriilor angajați.	Există o instabilitate a forței de muncă – unele persoane, după dobândirea competențelor profesionale în țara de origine, sunt dornice să muncească în alte țări, pentru a obține venituri mai bune (a se vedea raportul românesc).

V. RECOMANDĂRI

Principalele constatări ale acestei cercetări sunt următoarele:

- Instruirea ar trebui să ia în considerare:
  - Canalele de informare utilizate de persoanele vulnerabile (mass-media, specialiști din ONG, prietenii, familia etc);
  - Îmbunătățirea competențelor transversale (competențe informatice și TIC, instrumente pentru a naviga pe piața muncii, stima de sine, autoanaliza și înțelegerea abilităților și aspirațiilor, dezvoltarea competențelor de comunicare și a celor sociale, lucrul în echipă și gestionarea conflictelor, drepturile profesionale, cunoștințe în domeniul juridic;
  - Formarea ar trebui să ia în considerare digitalizarea;
  - Înțelegerea deplină a mediilor sociale (alfabetizare informatică, cunoașterea funcțiilor și utilității spațiului virtual, a regulilor de navigare pe internet etc.);
  - Nevoia de tutori și/sau mentori (mentorat social) în timpul formării precum și în prima fază a angajării;
  - Familiarizarea persoanelor din grupurile vulnerabile cu conținutul legilor și strategiilor;
  - Zonele rurale oferă mai puține oportunități decât cele urbane (infrastructură deficitară, lipsa posibilităților educaționale, conexiuni la internet deficitare, educația adulților în mediul rural nu este o prioritate pentru guvernul sârb, oportunități de angajare în mediul rural sunt reduse, mediul rural nu este stimulat pentru femei (oportunități limitate de participare la viața socială și politici locale, necunoașterea legilor și drepturilor, slaba conștientizare a importanței deținerii de informații etc., femeile din mediul rural au nevoie de educație suplimentară, educația digitală pentru femei de la țară, în special pentru cele mai puțin educate și în vârstă);
  - Corelarea ofertei de formare profesională (în special a conținuturilor cursurilor) cu competențele solicitate pe piața muncii (adaptarea ofertei de formare la nevoile companiei);
  - Adecvarea serviciilor birourilor/agențiilor de ocupare a forței de muncă la nevoile individuale ale fiecărei șomer/persoană care caută loc de muncă (personalizarea serviciilor);
  - Crearea de rețele de acces pe piața muncii (schimbul de experiențe prin intermediul online și nu numai, legătura între angajatori și cei ce caută un loc de muncă, stabilirea legăturii cu potențialii angajatori încă din timpul formării profesionale);
  - Educația lingvistică (pentru femeile migrante, dar și pentru persoanele care vor să lucreze în alte state decât cel în care s-a născut);
  - Sprijinirea persoanelor întreprinzătoare, care doresc să devină lideri în afaceri (deprinderi de conducere)

- Domeniile profesionale de interes pentru persoanele care caută un loc de muncă;
  - Servicii complementare de sprijin (consiliere, mediere, suport psihologic).
- Partenerii ar trebui să ofere participanților **instrucțiuni clare** cu privire la
    - Modul în care formarea V.I.C.T.O.R.U.P.E.S.I. va influența parcursul lor profesional și integrarea socială;
    - Scopul formării, obiectivele și rezultatele așteptate/ scopul proiectului;
    - Rezultatele specifice ale formării (acumularea de cunoștințe, competențe, formarea de atitudini);
    - Calendarul și durata cursului/formării;
    - Locul în care se va desfășura formarea;
    - Planul și programul de formare, eventuale pe module de învățare;
    - Metodele de lucru și de învățare/ metodele de formare considerate mai potrivite pentru grupul țintă. Fetico Spania consideră că cele mai potrivite sunt metodele mixte/învățare mixtă (care combină învățarea în clasă cu cea online);
    - Modalitatea de desfășurare a formării și cerințele tehnice. Formarea să fie practică, promovând utilizarea abordărilor de învățare la locul de muncă (ucenicia, stagiile);
    - Importanța formării și cerințele tehnice;
    - Oportunități pentru participanți după încheierea formării profesionale;
    - Includerea competențelor transversale esențiale pentru accesul pe piața muncii („Module 0”ca: competențe digitale, cunoașterea pieței muncii, cunoașterea de sine etc.);
    - În ce mod contribuția la formare va influența viața altor persoane care se confruntă cu aceleași provocări;
      - Modul în care formarea a fost construită pe baza evaluării lor;
      - Oportunitățile de angajare, inclusiv cele din străinătate;
      - Organizațiile neguvernamentale existente și a altor actor sociali care oferă consultanță/mediere persoanelor private de libertate;
      - Avantajele sociale și personale ce decurg din adoptarea unui comportament active pe piața muncii (pentru creșterea motivării pentru muncă).
  - **Este esențial o instruire flexibilă** – multe persoane din grupul țintă pot avea nevoie de adaptare, de schimbare a percepțiilor, de flexibilitate din partea furnizorilor de formare profesională.

Din perspectiva flexibilității instruirii programele și mediile de învățare se raportează la

circumstanțe diverse ale grupurilor țintă. Flexibilitatea se referă și la cea a conținutului instruirii dar și a metodologiei utilizate.

Deoarece grupurile țintă sunt diverse, cu nevoi și responsabilități diferite ce decurg din nivelul de educație sau de cunoștințe preliminare în domeniile de interes care nu sunt definite exact sau contextual traumatic. În același timp viteza de învățare este diferită. Asupra procesului de formare acționează și alți factori externi (munca de la domiciliu, responsabilități în viața de familie etc.)

Adaptarea cursurilor de formare în formate online, astfel încât să fie ușor de înțeles și accesibile cursanților

Abordarea și din perspectiva motivării grupurilor vulnerabile pentru învățare / acordarea unui sprijin suplimentar de metorat (în utilizarea calculatoarelor de exemplu), implicarea mai mare a specialiștilor în acordarea sprijinului social.

- Din focus grupuri și interviuri, se poate observa că participanții sunt dornici să pentru: acumularea și/sau consolidarea competențelor lor IT/TIC și a celor transversale (cerințele tehnologice sunt în creștere, industriile sunt din ce în ce mai digitalizate etc.) , înțelegerea oportunităților de angajare, combinarea abordărilor de învățare/predare (online cu offline), manifestarea intereseului pentru o gamă largă de domenii (în raport cu abilități, aptitudini, interese etc.), confruntarea cu stigmatizarea pe care o manifestă cei din comunitate, reducerea barierelor generate de roluri de gen în domeniul profesional, de înțelegerea cadrului juridic privind ocuparea forței de muncă, de acces la piața europeană a forței de muncă (în vederea obținerii unui capital economic crescut), primirea sprijinului pentru începerea de afaceri (se dorește instruire în domeniul antreprenoriatului, al social-medial, dezvoltarea competențelor lingvistice.

- Partenerii ar trebui să fie conștienți de faptul că **nevoile de formare sunt diferite pentru fiecare participant**, iar instruirea ar trebui să fie planificată în consecință.

Fiecare grup vulnerabil are caracteristicile proprii generate de apartenența de gen, de localizare geografică, de statut social, limitare funcțională sau de experiența infrațională, pe care învață să le gestioneze, astfel încât, utilizând resursele sociale și economice existente în comunitate să traverseze perioada de dificultate în vederea creșterii calității vieții.

- Alte constatări relevante:

Contextul pandemiei Covid 19 a generat serioase provocări la nivelul întregii lumi. Pentru cercetarea prezentă acțiunile planificate s-au concentrat pe comunicarea online și pe

derularea cercetărilor, cel mai adesea, prin intermediul platformelor de comunicare virtuale.

La nivelul intervenției în raport cu grupurile vulnerabile, care au fost și mai puternic afectate în accesul la formare și la piața muncii au adâncit o serie de pierderi suferite.

Dar, aplicând regula flexibilității, experiența traversată atât de grupuri vulnerabile cât și de specialiști a însemnat adaptarea muncii, comunicarea flexibilă (prin mijloace digitale), identificare de alternative.

VI. PERSPECTIVE

Cum vom folosi aceste constatări?

La dezvoltarea materialelor de instruire, partenerii se vor asigura că avem un conținut clar și ușor de înțeles, constând din toate informațiile relevante necesare pentru a utiliza diferite platforme de socializare și, de asemenea, au inclus informații despre siguranță și securitate atunci când se utilizează platformele. În ceea ce privește barierele lingvistice, toți partenerii au tradus materialele în engleză, suedeză, italiană, sârbă, slovenă, română și spaniolă pentru a ajuta la formarea în diferite țări.

La începutul instruirii, fiecare organizație parteneră s-a asigurat că au fost oferite opțiuni de formare flexibile pentru a se potrivi celor implicați, iar platforma de învățare online a fost, de asemenea, utilizată pentru a suplimenta instruirea, în cazul în care orice informații au fost reiterate.

Alte modalități de utilizare a constatărilor

Această analiză realizată la nivelul mai multor organizații, referitoare la diverse grupuri sociale, a arătat că este nevoie de influențarea procesului de luare a deciziilor politice, de elaborarea măsurilor dezirabile de sprijinire a incluziunii sociale a tuturor categoriilor sociale, de vizibilitate a acestora în cadrul politicilor și strategiilor naționale și europene și de intensificarea acțiunilor de elaborarea a mai multor programe de formare profesională.

Importanța managementului diversității!

Consortiul VICTORUPESI este format din parteneri foarte diverși care deservește beneficiari foarte diferiți. Aceasta reprezintă o micro oglindă a societăților în care trăiesc beneficiarii noștri și este cu adevărat important pentru a construi terenul pentru abordări holistice.

Motive pentru a avea abordări holistice la nivel european:

- Realizarea analizei prezente din perspectivă holistică permite cuprinderea descriptivă a viziunii de ansamblu asupra abordărilor pentru categoriile sociale expuse riscului excluziunii sociale (prin analiza conținutului strategiilor și politicilor) astfel încât efectul produs să fie acela de a înțelege poziția fiecărui grup vulnerabil în cadrul sistemului social. Din punct de vedere al drepturilor sociale și al posibilității exercitării acestora, corelarea cu măsurile efective întreprinse de fiecare stat pentru grupurile vulnerabile arată atât poziția ocupată în preocupările autorităților, cât și măsura în care persoanele care aparțin categoriilor vulnerabile sunt active social;

- Problemele semnalate de un stat cu privire la grupul său țintă se regăsesc și în alte state europene (diferențele se pot înregistra acolo unde politicile sunt mai permissive sau din contra, sunt ferme, nepermițând abateri de la respectarea drepturilor omului). Aceste constatări induc unitate și mobilizează în vederea remodelării sistemului cadru de funcționare

administrative la nivelul fiecărei națiuni, și implicit la nivel European;

- Pornind de la abordarea integrală a sistemului de protecție a grupurilor vulnerabile, în contextul participării lor pe piața muncii, a orientării vocaționale și a lărgirii competențelor digitale, aproape toți partenerii proiectului au subliniat necesitatea abordărilor centrate pe persoană, adaptarea individuală în cadrul formării profesionale;

- Regăsirea la fiecare raportor a problematicii discriminării implică concentrarea abordării acestui proces social prin dezvoltarea de acțiuni care să aibă ca efect reducerea lui;

- Astfel, abordarea holistică asigură evidențierea tuturor aspectelor care se pun în discuție atunci când este vizată incluziunea socială: juridice, administrative, politice, conștientizare socială precum și aspectele specifice.

Importanța abilităților digitale!

Lumea se schimbă semnificativ, de unde și nevoia de a fi la curent cu tehnologia. Odată cu avansarea tehnologiei la o viteză incredibilă, este important să nu rămânem în urmă cu aceste schimbări.

Motive pentru a avea bune abilități digitale:

- **Adaptarea la o lume tot mai tehnologizată** - întreprinderile apelează la tehnologizare și au nevoie de angajați care să dețină astfel de deprinderi; tehnologia sprijină participarea activă în multe domenii cheie; digitalizarea devine un obiectiv strategic pentru state, căci dezvoltarea economică impune această evoluție;

- **Tendențele pieței muncii, de la educație și formare până la angajare și menținerea angajării** față de care fiecare persoană învață să aibă un mai bun răspuns la cerere de forță de muncă. Iau amploare comunicarea prin sisteme electronice și prezentările video; oferta de formare profesională a furnizorilor de cursuri cuprinde derularea cursurilor în format virtual, fapt ce reclamă din start cerințe / abilități digitale din partea cursanților (în lipsa acestor abilități scade accesul la formare profesională);

- **Rețeau de sprijin** (concept utilizat în intervenția socială) o va include și pe cea digitală (o nouă perspectivă asupra comunicării și a creșterii resurselor de capital social);

- **Schimbarea naturii comunicării între persoane** – mediile sociale virtuale devin tot mai prezente și utilizează diferite platforme de comunicare;

- Promovarea **brandul personal** în spațiul online – prezența paginilor web personale, a blogurilor personale devin un portofoliu profesional, de imagine și formează în anumite circumstanțe un brand ce definește conduita publică (implicit cea profesională) a unei persoane. Acestea pot deveni decisive atunci când o persoană caută un loc de muncă;

- **Spațiul personal de viața** impune utilizarea abilități digitale (cumpărături online, plata facturilor utilităților gospodărești tot online, rezervări online pentru diferite evenimente etc.)

- **Spațiul asociativ**, reprezentarea, promovarea drepturilor care se realizează pe rețelele de socializare (implică și o educare a conduitei în noul spațiu relational);

- **Educația/Autoeducația** – a folosi resursele online pentru învățare, a stabili limite în utilizare virtualului, aspect legate de legalitate (drepturi, protecție, prevenirea abuzurilor)

Toate acestea generează un nou concept în educație și formare acela de alfabetizare digital.

Prezentările generale ale contextului politic

Reunite în preocupare de a contribui la reducerea excluziunii sociale și a crește incluziunea socială a diferitelor categorii de populație expuse excluziunii sociale, organizațiile partenere în acest

proiect reprezintă șase state situate pe teritoriul european. Dintre acestea, cinci fac parte din Uniunea Europeană (uniune economică și politică), respectiv Italia, Slovenia, Spania, Suedia și România iar cea de a șasea țară, Serbia, este țară candidată la Uniunea Europeană (în proces de integrare a legislației Uniunii Europene în legislația națională).

Fac parte din spațiul fără frontiere interne - spațiul Schengen - următoarele țări implicate în acest proiect: Italia, Slovenia, Spania și Suedia, fapt ce permite cetățenilor lor să circule liber, fără a fi supuși controalelor la frontieră, în interes personal sau profesional.

Preluând din prezentarea statelor de pe site-ul oficial al Uniunii Europene⁹, arătăm mai jos, sistemul lor politic:

Italia este o republică parlamentară cu un șef de guvern (primul ministru, numit de către președinte) și un șef de stat (președintele). Parlamentul are 2 camere: Camera Deputaților și Senatul Republicii. Țara este împărțită în 20 de regiuni. 5 dintre ele au un statut autonom special, care le permite să adopte propria legislație pentru unele aspecte locale.

România este o republică semi-prezidențială cu un șef de guvern (primul ministru) și un șef de stat (președintele). Atât guvernul, cât și președintele dețin puteri executive. Țara este formată din 41 de județe și municipiul București. Fiecare județ este administrat de un consiliu județean, care răspunde de aspectele locale, și de un prefect, care administrează aspectele naționale la nivel de județ.

Slovenia este o republică democratică parlamentară cu un șef de guvern (primul ministru) și un șef de stat (președintele), ales prin vot direct. Guvernul deține putere executivă și administrativă. Primul ministru și miniștrii sunt aleși de Parlament. Slovenia este împărțită în 212 municipalități.

Spania este o monarhie parlamentară democratică și constituțională cu un șef de guvern (primul ministru) și un șef de stat (regele). Consiliul miniștrilor este brațul său executiv, prezidat de primul ministru. Spania este un stat unitar format din 17 comunități autonome și 2 orașe autonome cu diverse grade de autonomie.

Suedia este o monarhie constituțională și democrație parlamentară cu un șef de guvern (primul ministru) și un șef de stat (președintele). Guvernul deține puterea executivă. Puterea legislativă aparține parlamentului unicameral. Suedia este un stat unitar, împărțit în 20 de județe și 290 de municipalități

Serbia este o republică parlamentară, guvernarea țării fiind împărțită în ramurile legislativă, executivă și judiciară.

Deși în cadrul studiului nostru se apreciază că politicile și strategiile, inclusiv cadrul legislativ sunt îmbunătățite în fiecare stat și că măsurile sunt suficiente în termeni generali, există încă aspecte care au nevoie de a fi dezvoltate (o mai bună vizibilitate a grupurilor vulnerabile în cadrul legislației, stimulentele pentru companii, eficientizarea politicilor de ocupare, susținere financiară/beneficii pentru persoanele vulnerabile)

Prezentarea generală a finanțării educației profesionale în fiecare dintre țările partenere

Analiza surselor de finanțare pentru derularea de cursuri vocaționale pentru adulți realizată

---

⁹ https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_ro

de partenerii implicați în consorțiul V.I.C.T.O.R.U.P.E.S.I. relevă faptul că la nivelul statelor sunt asigurate fonduri publice pentru diferite proiecte de formare profesională. În acest context participanții la cursuri beneficiază de gratuitatea formării profesionale. În completarea acestei surse de finanțare publică, pot fi accesate și alte surse de finanțare.

Prezentări generale ale companiilor și industriilor locale disponibile pentru angajarea beneficiarilor noștri în fiecare dintre țările partenere

Identificarea companiilor locale în care să se poată regăsi persoane care aparțin grupurilor defavorizate este un proces amplu, care presupune răbdare în explorare. Dificultatea decurge din faptul că fiecare companie acționează în zona sa de interese economice. Desigur, un punct comun, care poate pune în legătură grupul vulnerabil (care este pliat pe dorința de a se angaja în muncă) și angajatorii care au nevoie de forță de muncă pregătită, este constituit de agențiile publice de plasare a forței de muncă sau agențiile private de mediere a muncii.

Dacă prin cercetarea documentară a fost posibilă identificarea unei părți a platformelor virtuale de căutare a unui loc de muncă (există site-uri în care și potențialul angajat dar și angajatorul se înregistrează, furnizorii de formare profesională și-au creat pagini web de prezentare a ofertei de formare profesională etc.) identificarea domeniilor de activitate și a industriilor suportă dificultăți. Un bun partener în astfel de situații pot fi organismele asociative care reprezintă acele companii (aceasta în situația în care ele au format o uniune/asociere).

În cadrul studiului (și a celui documentar, dar și în studiul calitativ – interviurile în profunzime și focus grupuri) au fost identificate domenii economice de interes sau potențiale de preluare a forței de muncă. Perspectivele de angajare se pot identifica atât în sectorul public cât și în cel privat. Astfel, Suedia (pentru femei migrante) a identificat domenii precum telecomunicații, mașini industriale și autovehicule, industria farmaceutică, bunuri și aparate de uz casnic, silvicultura, industria fierului și oțelului etc. Serbia a identificat ca domenii și industrii în care femeile din mediul rural cu competențe digitale îmbunătățite să fie angajate: agricultura, turismul și catering, sectorul IT, instituții publice (educație, sănătate), industria creativă. Spania prezintă oportunitățile locale cu cele mai bune perspective de angajare pentru șomerii de lungă durată, respectiv: logistică și transporturi, servicii de sănătate și îngrijire, sectorul TIC, sectorul comerțului, ospitalității și turismului.

Raportul Sloveniei arată că, pentru persoanele cu dizabilități, cooperativele/companiile destinate acestora și considerate aparținând economiei sociale continuă să fie cele mai deschise, iar domeniile economice sunt: industria prelucrătoare, sănătate și asistență socială, comerț, întreținere și reparații autovehicule. Pentru persoanele private de libertate din România sunt de interes domenii precum: agricultura, creșterea animalelor, reparații autovehicule, domeniul construcțiilor, tehnologiei/TIC, industria turimului și catering, la care se adaugă transporturile de mărfuri sau construcții navale.

Aceste câteva domenii identificate în cadrul acestui studiu sunt de interes pentru furnizorii de formare de formare profesională, căci permit o corelare obiectivă între cererea de forță de muncă, oferta de forță de muncă și așteptări ale potențialului angajat și ale angajatorului.

